

працювати у випадку блекауту. Банкомати банку забезпечені готівкою, служба підтримки працює 24/7.

ПУМБ продовжує стабільно обслуговувати клієнтів, попри обстріли та постійні відключення електроенергії. Усі дистанційні канали обслуговування працюють у звичайному режимі, операції проводяться 24/7. У банку закликають клієнтів за можливості більшість фінансових питань вирішувати в ПУМБ Online та ПУМБ Digital Business.

Sense bank визначив 51 опорне відділення, які можуть працювати в умовах повного блекауту, які забезпечені автономними джерелами енергії, резервними каналами зв'язку, безкоштовним Wi-Fi, а більшість необхідних операцій для зручності банк перевів в онлайн. Call-центр і чат банку працюють цілодобово[3].

Спільними зусиллями НБУ і банківських установ фінансовий сектор і надалі залишатиметься надійною опорою для своїх клієнтів та української економіки. Пріоритетом діяльності НБУ та системно важливих банків є реалізація ефективних заходів, які дозволять знизити ризик безперебійної роботи банківської системи в умовах тривалих відключень електроенергії.

Література:

1. В Україні впроваджують посилений план заходів для роботи банківської системи за умов тривалої відсутності електропостачання. URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/215869_v-ukran-vprovadzhuuyut-posileniy-plan-zakhodv-dlya-roboti-bankvsko-sistemi-za-umov-trivalo-vdsutnost-elektropostacha (дата звернення: 06.12.2022)
2. НБУ і банки вживають заходів для безперервності роботи системи за відсутності електрики. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/11/24/694219/> (дата звернення: 24.11.2022)
3. Приват, Ощад, Укргаз, ПУМБ та інші: списки відділень банків, які працюють під час відключення світла. URL: <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/> (дата звернення: 18.01.2023)

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ В ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМА

О. І. УГОДНІКОВА, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри туризму і готельного господарства

Д. Є. ГЛУШЕНКО, студент

Харківський національний університет міського господарства імені

О. М. Бекетова, м. Харків, Україна

Актуальність дослідження обумовлена як розвитком інноваційних технологій, які перетворюються на нові можливості для розвитку бізнесу, так і зростанням ролі інновацій в індустрії туризму. Сьогодні нові технології суттєво змінюють спосіб життя людини та проникають в кожен сферу життєдіяльності суспільства. Туризм та інноваційна діяльність тісно пов'язані. Конкретними прикладами цього зв'язку є використання в туризмі нових цифрових технологій: багатофункціональних мобільних пристроїв, штучного інтелекту, роботів, чат ботів, віртуальної та доповненої (VR/AR) реальності.

Причинами впровадження інноваційної діяльності в туризм є [1]:

- Зростання кількості пропозицій турпродуктів на будь-який смак туриста, що загострює конкуренцію між підприємствами та викликає бажання стати лідером на ринку туристичних послуг;
- Поява попиту на нові туристичні маршрути, що відрізняються від традиційних напрямків відпочинку;
- Технологічна революція, цифровізація, діджіталізація, розвиток маркетингу, науки, ІТ-сфери;
- Обставини непереборної сили: терористичні акти, екологічні катастрофи, економічна криза, епідемія, війна.

Як одна з найголовніших галузей економіки, туризм вимагає сучасних форм обслуговування туристів. Успішним прикладом запровадження інноваційного продукту в індустрії гостинності є поява такого напрямку туризму як віртуальний. Віртуальний туризм з'явився відносно недавно, в основному він формувався одночасно під впливом як розвитку інформаційних технологій, так і розповсюдження пандемії COVID-19 [2].

Дана інновація може бути застосована, як перед купівлею туристичного продукту, так і під час його використання. На початкових етапах циклу купівлі туристичного продукту віртуальна реальність дає можливість отримати широку інформацію про важливі фактори, які відіграють значну роль на етапі процесу прийняття рішень. Зазвичай, це відбувається в момент попереднього перегляду сайтів місць призначення та пам'яток, готелів, круїзів - як частина маркетингової стратегії. Технологія дозволяє потенційним гостям віртуально відвідувати номери та розглядати пропозиції, як у випадку з готелями таких мереж як Marriott, Hilton, InterContinental та Wyndham.

Віртуальна реальність пропонує туристам відвідати різноманітні пам'ятки, не покидаючи своєї домівки. Таким чином відбувається симуляція фактичного досвіду подорожей. За допомогою спеціальних технологій використовується створене комп'ютером 3D-середовище, яке називають «віртуальним середовищем». Створення 3D-середовища відбувається за допомогою таких пристроїв та ефектів [3]:

1. Спеціальні VR окуляри, що здатні симулювати різноманітний простір, даючи змогу туристу побачити будь-яку дестинацію «тут і зараз».
2. Комп'ютерні панорами у вигляді зображень, які мають ефект 3D та зроблені настільки об'ємно, що у туриста з'являється відчуття присутності в тому місці, яке зображено.
3. Віртуальні карти, за допомогою яких можна потрапити прямо на вулицю, переглядаючи будівлі, архітектурні об'єкти, пам'ятки такими, якими вони є в реальному житті.

Такий вид туризму може підійти різним групам населення, адже його основною перевагою є мінімальні витрати грошей і часу. VR-туризм підійде людям з обмеженими можливостями, незаміжнім жінкам, які не мають права відвідувати деякі мусульманські країни, або підліткам, які не можуть самостійно перетнути кордони держав.

Віртуальні подорожі особливо актуальними є для українців, на рідній землі яких ведуться бойові дії за збереження незалежності держави. Це може бути

чудовою можливістю побачити щось нове або доторкнутися до української історії, тим самим підняти патріотичну свідомість, відчутти психологічне розвантаження та надихнутися на реальну подорож в майбутньому.

Таким чином, впровадження інновацій у сфері туризму відбувається шляхом покращення вже існуючих туристичних продуктів, створення нових та удосконалення всіх видів послуг. Застосування таких інноваційних технологій, як віртуальна реальність, штучний інтелект, роботи, чат боти, нестандартні способи обслуговування клієнтів стає ключовим фактором економічного розвитку туристичних підприємств.

Література

1. Мізюк Б.М., Полотай Б.Я. Особливості запровадження інновацій у туристичній індустрії / *Вісник Львівського торговельно-економічного університету*. Економічні науки. 2016. Вип.51. С.45-49.
2. Tourism Industry Needs Fundamental "Rethink" in Wake of COVID Pandemic. URL: <https://news.un.org/en/audio/2022/01/1109142> (дата звернення: 29.01.2023).
3. Virtual reality and modern tourism. URL: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/JTF-01-2020-0004/full/html#sec001> (дата звернення: 29.01.2023).

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Ю. В. ФЕДОТОВА, канд. екон. наук, доцент, зав. кафедри економічної теорії та міжнародної економіки,
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Повномасштабне вторгнення росії на територію України значно послабило вітчизняну економічну динаміку. Падіння ВВП за підсумками 2022 року оцінюється приблизно у 30,4%, при цьому передбачена похибка близько 2% у бік зменшення або зростання [1]. Величина цього показника, що є зрозумілим, є найгіршою за всю історію незалежності України, проте, і це варто відзначити, є кращим за песимістичні оцінки Світового банку, який прогнозував падіння ВВП на 45,1% у 2022 році.

Воєнний стан негативно позначився і на тенденціях розвитку міжнародної економічної діяльності України. Національна економіка є експортоорієнтованою. Більше третини ВВП нашої країни (а саме 34,1% у 2021 року) формується за рахунок надходжень від експортних операцій [2, с. 29 – 32].

За даними Державної служби статистики України, експорт товарів у 2022 році склав 44 148,8 млн доларів США (64,9% у порівнянні з 2021 роком), а імпорт – 55 273,5 млн доларів США (75,9% порівняно з 2021 роком) [3]. Таким чином, негативне сальдо склало 11 124,7 млн доларів. У свою чергу, у 2021 році його значення складало лише 4 770,8 млн доларів. Отже, коефіцієнт покриття експортом імпортних операцій склав 0,8, який на 0,13 нижче за 2021 рік.